

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова приймальної комісії
Рівненського державного
гуманітарного університету
проф. Ізостоловський Р.М.
« 26 лютого 2019 р.

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
073 «МЕНЕДЖМЕНТ (УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ)»
для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр»
на основі ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра**

Схвалено вченою радою психолого-природничого факультету
Протокол № 2 від 26 лютого 2019 р.

Голова вченої ради
психолого-природничого факультету _____ доц. В.Р. Павелків

Розробники: проф. І.В. Малафійк
проф. Ю.В. Пелех

Рівне – 2019

Програма фахового випробування зі спеціальності 073 «Менеджмент (управління навчальним закладом)» для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр» на основі ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра / І.В. Малафійк, Ю.В. Пелех – Рівне: РДГУ, 2019. – 9 с.

Розробники: **Малафійк І.В.**, професор, доктор педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи РДГУ
Пелех Ю.В., професор, доктор педагогічних наук кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи РДГУ

Рецензент: **Дубич К.В.**, доцент, доктор з державного управління, провідний науковий співробітник Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості Міністерства соціальної політики України.

Програма фахового випробування зі спеціальності 073 «Менеджмент (управління навчальним закладом)» для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр» визначає вимоги до рівня підготовки вступників у межах освітньо-професійної програми бакалавра, зміст основних професійних компетенцій, критерії оцінювання знань вступників, список рекомендованої літератури, інформаційний ресурс.

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи (протокол № 2 від 20 лютого 2019 р.)

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	5
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ	7
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	8
ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС	9

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Основною **метою** фахового випробування є оцінювання знань особи та здатності до опанування навчальної програми ступеня вищої освіти «Магістр» спеціальності 073 «Менеджмент (Управління навчальним закладом)».

Метою фахового випробування є виявлення рівня професійної компетентності вступників на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістр у межах освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 073 «Менеджмент (Управління навчальним закладом)». Фахове випробування виявляє основні види компетенцій, які розкривають загальні здатності спеціаліста в галузі педагогічного менеджменту в різних сторонах педагогічного процесу: пізнавально-інтелектуальну, діагностичну, проєктувальну, організаторську, прогностичну, інформаційну, стимулюючу, оцінно-контрольну, аналітичну, психологічну, соціальну, громадянську, комунікативну, рефлексивну, творчу, методичну, дослідницьку компетенцію тощо.

Вимоги до підготовленості вступника:

Професійно-педагогічні якості: відповідне ставлення до роботи в закладі освіти; здатність вільно орієнтуватися в особливостях роботи з різновіковим колективом, володіння педагогічною імпровізацією; прагнення і вміння переборювати труднощі в організації навчально-виховного процесу; наявність організаторських здібностей до проведення управлінської діяльності, гнучкість мислення;

Ставлення до своїх професійних можливостей: критичний погляд на свої знання, вміння, навички, професійну майстерність; вимогливість до якості своєї професійної праці; прагнення систематично підвищувати професійний рівень; почуття відповідальності; нетерпимість до недоліків; новаторство; професійна самоосвіта.

Пізнавальні якості: наукова ерудованість; бажання вдосконалювати свої знання в галузі управлінської діяльності; потреба в самовихованні; прагнення до вивчення передового досвіду в освітньому менеджменті; уміння планувати роботу; формувати колектив педагогів, загальношкільний колектив; знання методик організації навчально-виховної роботи; уміння формувати зміст і форми роботи з батьками й громадськістю в умовах навчальних закладів.

Суспільно-політична позиція: світогляд та ідейна переконаність; розуміння державної політики в галузі управління освітою й упровадження її в життя; готовність брати участь у суспільному житті колективу; усвідомлення суспільного обов'язку і громадської відповідальності; суспільно-політична активність.

Вольові якості: впевненість у своїх силах і можливостях; дисциплінованість; ініціативність; виконавча дисципліна, організованість; самостійність, зібраність; самовладання; витримка; сміливість у формі виправданого педагогічного ризику; доведення справи до кінця.

Емоційні якості: оптимізм; бадьорість; веселість; невразливість; доброзичливість; стриманість; терплячість; розумна довірливість; відносне задоволення успіхами в роботі.

Порядок проведення вступного випробування.

Вступне випробування проводиться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією Рівненського державного гуманітарного університету.

Допуск до вступного випробування вступників здійснюється за умови наявності аркуша результатів вступних випробувань та документа, що засвідчує особу (паспорт).

Фахове випробування проводиться в усній формі, що передбачає надання відповідей на питання екзаменаційних білетів. Вступник отримує тільки один комплект екзаменаційних завдань, заміна завдань не дозволяється. Екзаменаційні білети складаються відповідно до даної програми, друкуються на спеціальних бланках за встановленим зразком та затверджуються головою приймальної комісії Рівненського державного гуманітарного університету.

Під час фахового випробування вступник має право звернутися до екзаменаторів з проханням щодо уточнення умов завдань. Натомість вступнику не дозволяється користуватися сторонніми джерелами інформації (електронними, друкованими, рукописними) та порушувати процедуру проходження фахового випробування, що може бути причиною для відсторонення вступника від вступних випробувань.

Для письмового запису відповідей на екзаменаційні завдання використовуються аркуші усної відповіді відповідного зразка. Після внесення вступником відповіді до зазначеного аркушу він ставить під нею свій підпис, що підтверджується підписами голови та екзаменаторами фахової атестаційної комісії.

Порядок оцінювання відповідей вступників.

Оцінювання відповідей вступників на вступному випробуванні здійснюється членами фахової атестаційної комісії, призначеної згідно з наказом ректора.

Оцінки відповіді кожного вступника визначаються за 200-бальною шкалою.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

ФАХОВИЙ ІСПИТ З ОСНОВ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ

I. Психологічні засади управління та психологічна характеристика керівників освітніх організацій

Зміст, структура і психологічні компоненти управління освітніми організаціями. Підготовка менеджерів освіти як професійних керівників.

Психологічні особливості управління освітніми організаціями порівняно з управлінням організаціями в інших соціальних сферах.

Психологічна готовність особистості до виконання управлінської діяльності. Зміст і структура психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління. Характеристика основних компонентів психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління. Рівень сформованості психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління.

Психологічні основи прийняття управлінських рішень керівниками освітніх організацій. Зміст та основні етапи прийняття управлінських рішень керівниками освітніх організацій. Фактори, які впливають на процес прийняття управлінських рішень керівниками освітніх організацій. Вимоги до прийняття управлінських рішень керівниками освітніх організацій. Колегіальний підхід до прийняття управлінських рішень керівниками освітніх організацій.

Соціально-психологічний клімат. Поняття про стиль керівництва. Структура різних стилів керівництва. Індивідуальний стиль керівництва. Фактори, які впливають на ефективність різних стилів керівництва в освітніх організаціях.

Способи запобігання конфліктів в освітніх організаціях. Обхід конфліктів як напрям подолання конфліктів в освітніх організаціях. Основні напрями фактичного розв'язання конфліктів в освітніх організаціях. Розв'язання конфліктів на основі колаборативного підходу

II. Основи управління навчальним закладом

Система освіти та її структура. Поняття системи освіти та її структура. Принципи побудови системи освіти в Україні.

Поняття про управління освітою та її структуру. Принципи управління освітою.

Органи внутрішкільного управління. Зміст, види, особливості, форми, та методи внутрішкільного контролю (залежно від мети).

Види планування навчального закладу та їх значення.

Нормативно-правова база управління навчальним закладом.

Закон України «Про освіту».

Закон України «Про загальну середню освіту».

Закон України «Про вищу освіту».

Закон України «Про професійно-технічну освіту».

Закон України «Про дошкільну освіту».

Національна доктрина розвитку освіти в Україні у XXI столітті про управління освітою.

Принципи та методи управління. Науковість як принцип управління. Демократизація як принцип управління. Системність як принцип управління. Адміністративні методи управління. Соціально-психологічні методи управління. Економічні методи управління.

Функції управління. Управлінський цикл. Планування роботи навчального закладу. Прогнозування як функція управління. Координація як функція управління. Контроль як функція управління.

III. Основні напрямки організаційно-педагогічної діяльності керівника

Напрямки діяльності. Напрямки діяльності. Виховний, інструктивно-методичний, адміністративно-розпорядничий, суспільно-організаційний, фінансово-економічний, мотиваційний, представницький напрям.

Методична та науково-методична робота в навчальному закладі. Зміст, завдання, форми і методи організації методичної та науково-методичної роботи в навчальному закладі. Моніторинг підвищення фахової майстерності педагогів.

Зміст, завдання, форми і методи виховної роботи в навчальному закладі. Управління навчальною діяльністю. Зміст, завдання, форми і методи навчання. Моніторинг якості знань учнів і студентів.

IV. Менеджмент організацій і інновацій. Управління якістю

Наукові та нормативно-правові основи менеджменту організацій та інновацій. Організації та їх функції. Основні підходи до аналізу діяльності організацій та принципи його здійснення в сучасних умовах. Особливості освітніх організацій. Моделювання в теорії та практиці управління освітніми організаціями. Практика моделювання в управлінні сучасними школами. Технологія розробки концепції та комплексно-цільової програми розвитку школи.

Управління інноваційним освітнім процесом у навчальному закладі. Інноваційна культура навчального закладу. Інноваційні освітні проекти та управління їх здійсненням.

Поняття про якість та основні підходи до її визначення. Поняття про якість та основні підходи до її визначення. Роль інформаційної системи в забезпеченні якості діяльності навчального закладу. Поліпшення та забезпечення якості.

Зміст та особливості маркетингу у сфері освіти. Маркетингова діяльність керівника навчального закладу. Маркетинговий аналіз і контроль. Способи реалізації маркетингових процесів. Зв'язки з громадськістю.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Рівень професійної компетентності вступників оцінюється за 200-бальною шкалою.

Виділені такі рівні компетентності:

I рівень – початковий. Відповіді вступника на теоретичні питання елементарні, фрагментарні, зумовлюються початковими уявленнями про сутність психолого-педагогічних та методичних категорій. У відповідях на практичні та творчі завдання вступник не виявляє самостійності, демонструє невміння аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення.

II рівень – середній. Вступник володіє певною сукупністю теоретичних знань, практичних умінь, навичок, здатний виконувати завдання за зразком, володіє елементарними вміннями здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання.

III рівень – достатній. Вступник знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй і бракує власних суджень.

IV рівень – високий. Передбачає глибокі знання теоретичного матеріалу, ерудицію, вміння здійснювати зворотній зв'язок у своїй роботі, самостійно оцінювати та розв'язувати проблеми, досліджувати явища, факти, доводити і відстоювати особисту позицію. Відповідь вступника свідчить про його вміння адекватно оцінити власні здібності, можливості, вибрати найефективніший варіант поведінки в тій чи іншій ситуації; регулювати власні емоційні стани, долати критичні ситуації тощо.

**Таблиця відповідності
рівнів компетентності значенням 200-бальної шкали оцінювання
відповідей вступників
під час фахового випробування**

Рівень компетентності	Шкала оцінювання	Національна шкала оцінювання
Початковий відповіді вступника невірні, фрагментарні, демонструють нерозуміння програмного матеріалу в цілому	0-99	незадовільно
Середній відповіді вступника визначаються розумінням окремих аспектів питань програмного матеріалу, але характеризуються поверховістю та фрагментарністю, при цьому допускаються окремі неточності у висловленні думки	100-149	задовільно
Достатній відповіді вступника визначаються правильним і глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу, але при цьому допускаються окремі неточності не принципового характеру	150-179	добре
Високий відповіді вступника визначаються глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу	180-200	відмінно

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативні документи

1. Конституція України.
2. Закон України “Про освіту”.
3. Закон України “Про дошкільну освіту”.
4. Закон України “Про загальну середню освіту”.
5. Закон України “Про професійно-технічну освіту”.
6. Закон України “Про вищу освіту”.
7. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Положення про дошкільний навчальний заклад” (від 12.03.2003 р. №305).
8. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Положення про загальноосвітній навчальний заклад” (від 14.06.2002 р. №964).
9. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження переліку типів позашкільних навчальних закладів і Положення про позашкільний навчальний заклад” (від 6 травня 2001 р. №433).
10. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження положення про професійно-технічний навчальний заклад” (від 5 серпня 1998 р. №1240).
11. Постанова Кабінету Міністрів України “Положення про державний вищий навчальний заклад” (від 5 вересня 1996 р. №1074).
12. Національна доктрина розвитку освіти в Україні у XXI столітті.

Основна література:

1. Баєва О.В. Основи менеджменту. Практикум: Навч. посіб. / О. В. Баєва, Н. І. Новальська, Л. О. Згалат-Лозинська. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 524 с.
2. Баєва О. В. Практичні аспекти менеджменту: Навч.-практ. посіб. / О. В. Баєва, Н. І. Новальська, В. І. Ангелова. – К.: МАУП, 2006. – Ч. 1. – 170 с.
3. Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: Монографія / Л. М. Ващенко – К. : ВПЦ “Тираж”, 2005. – 380 с.
4. Гончаров М. А. Основы менеджмента в образовании: учебное пособие / М. А. Гончарова. – М.: КНОРУС, 2006. – 480 с.
5. Даниленко Л. І. Інноваційний освітній менеджмент. Навчальний посібник / Даниленко Л. І. – К.: Главник, 2006. – 144с.
6. Даниленко Л. І. Менеджмент інновацій в освіті / Даниленко Л. І. – К.: Шкільний світ, 2007. – 120 с.
7. Карамушка Л. М. Психологія управління: Навч. посіб. / Л. М. Карамушка. – К.: Міленіум, 2003. – 344 с.
8. Мармаза О. І. Менеджмент в освіті: дорожня карта керівника / Олександра Іванівна Мармаза. – Х. : Видав. група “Основа”, 2007. – 448 с.
9. Мармаза О. І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом / О. І. Мармаза. – Х. : Видавничка група “Основа”, 2004. – 240 с.
10. Новітні медіа та комунікаційні технології / За заг. ред. В. Е. Шевченко [Електронний ресурс]. – К.: Паливода А. В., 2012. — 412 с. – Режим доступу: http://iournalib.univ.kiev.ua/Books/slovnnyk_19_06.pdf
11. Освітній менеджмент: Навчальний посібник / [ред.: Л. Даниленко, Л. Карамушка]. – К.: Шкільний світ, 2003. – 400 с.

12. Павлютенков Є. М. Основи управління школою [Текст] / Є. М. Павлютенков, В. В. Крижко. – Х. : Видавнича група “Основа”, 2006. – 171 с.
13. Сорочан Т. М. Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності: теорія та практика / Сорочан Т. М. – Луганськ : Знання, 2005. – 384 с.
14. Шегда А. В. Менеджмент: Підручник / А. В. Шегда. – К.: Знання, 2004. – 687 с.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС

1. Закон України “Про освіту” : від 23.05.1991 № 1060-ХІІ : зі змін. [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1060-12&p=1309812614354490>. – Назва з екрану.
2. Закон України “Про загальну середню освіту” : від 13.05.1999 № 651-ХІV : зі змін. [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=651-14&p=1309812614354490>. – Назва з екрану.
3. Закон України “Про позашкільну освіту” : від 22.06.2000 № 1841-ІІІ : зі змін. [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1841-14&p=1309812614354490>
4. www.students.net.ua – український освітній портал для студентства.
5. www.osvita.org.ua – освітній портал, що містить структуровані освітні ресурси України, базу даних ВНЗ України і Росії.
6. www.school.edu-ua.net – освітній сайт, який представляє в інтернеті українські навчальні програми, підручники, довідники, методичні посібники.
7. www.mon.gov.ua – сайт Міністерства освіти і науки.
8. www.nbuiv.go.ua – сайт бібліотеки ім. В. Вернадського.
9. <http://www.rshu.edu.ua> – офіційний сайт Рівненського державного гуманітарного університету.